

ПОСЛАНИЕ НА СВ. АП. ПАВЕЛ ДО ФИЛИПЯНИ

ТЪЛКУВАНИЕ ОТ ПРОТОЙЕРЕЙ ОЛЕГ СТЕНЯЕВ

Първа глава

Нека първо обърнем внимание на това, какви сведения са ни оставили светите отци за посланието. Блаженият Теодорит Кирски пише: „Божественият апостол, управляван от Божията благодат, дошъл в Македония и първо на Филипяните донесъл божественото Евангелие, утвърдил го с проповед и чудеса, като изгонил от една отроковица лъжливо пророкуващ демон. Там, заедно със Сила, затворен в тъмница, с оковани ръце и крака цяла нощ прекарал в песнословие на Бога, и песнословеният от тях Бог разтърсил тъмницата, развързал оковите и ознаменуващо това явление с някаква блестяща светлина. Това принудило тъмничната стража спешно да прибегне към Спасението и заедно с него целият му дом приел светлината на Богопознанието.

Филипяните станали пламенни любители на благочестието. Признак за тяхното божествено усърдие било това, че не само прислужвали на апостола по време на пребиваването му във Филипи, но даже изпращали пари в Солун и Коринт за удовлетворение на телесните му потребности. Същото сторили те, когато Павел отишъл в Рим, а блажения Епафродит, на когото било поверено попечителството на душите им, изпратили също в този велик град, без да се страхуват от зверствата на Нерон. С неговата ръка апостолът написал това послание, приемайки и преподавайки усърдието на тяхната любов това наставление.

Градът бил назван в чест на македонския цар Филип. Павел извършил няколко чудеса там. Обърнал към Бога жена, търгуваща с багреници, предназначени за идоли, на пазара, където самият той търгувал с палатки, които сам изготвял. Дори на пазара, където изглеждало, че се занимава чисто с бизнес, между другото, разговарял с хората наоколо. Не само обърнал тази жена, продаваща багреници за идоли, но я отказал и от занаята ѝ.

След Павел и съратниците му вървяла и някаква жена, която имала дар да предсказва, от типа на Ванга, и тя най-общо предсказвала уж правилно,

повтаряла: вие сте синове на Бога Всевишния. Така уморила апостола, че той се обърнал и рекъл: „Да ти запрети Господ“. И този неин дар изчезнал. Както около Ванга имало цял бизнес, така и господарите на тази жена заработвали не зле. Като се лишили от този дар, започнали да докладват с възмущение на управниците на града, че ап. Павел от такава чудесна жена направил обикновена такава.

Тук възниква въпросът в каква мяра дяволът може да предвиди бъдещето. На основание на св. Писание, св. отци Иероним, Теофилакт и Златоуст пишат, че св. Дева Мария била сгодена за Иосиф, защото дяволът знаел от Писанието, че Месия ще се роди от Дева. И понеже времето наближавало (а дяволът знаел това от книгата на Даниил), следял всички девы, а сгодената дева сякаш не е съвсем дева. Така вниманието на дявола се отвлечало и Рождество можело да се случи без каквото и да е, дори далечно негово присъствие. В мярата, в която духовете могат да предвидят бъдещето, те целят да внушат на предсказателите някакви мисли, но с едничка цел – създаване на комплекс за самомнение и горделивост. Както Ванга построила храм, но храм на своя „гений“.

Апостолите имали подкрепа от филипяни, особено когато били в затвора. От текста на това послание може да се предположи, че то е било написано от ап. Павел, когато заедно с Тимотей се оказали в окови, т. е. в тъмница. Трябва внимателно да се отнасяме към този израз „в окови“, понеже според тълкуванията на някои свети отци, апостолите понякога използвали израза, за да подчертаят, че са раби Христови, че са пленени от Неговата Любов, затворници на Светия Дух. Но често и съвсем ясно, апостолът дава да се разбере, че става въпрос за реални окови, които търпи.

Посланието започва с думите:

(1:1-2) „Павел и Тимотей, раби Исус Христови, – до всички в Христа Исуса светии, които се намират във Филипи, с епископи и дякони: благодат вам и мир от Бога Отца нашего и от Господа Исуса Христа.“

Св. ап. Павел бил духовен наставник на младия Тимотей. В детството си Тимотей бил наставляван от баба си, иудейка по произход, и тя била този пръв мисионер, който пробудил в сърцето на Тимотей светлината на вярата. Ап. Павел в посланията си напомня ролята на тази жена за обръщането на Тимотей към Бога.

Аз лично смятам, че най-великите мисионери са православните баби. Когато учех в семинарията в съветско време, а мисионерската дейност беше забранена, правех допитване сред семинаристите кой чрез кого е повярвал в Бога. Оказа се, че те масово бяха устремени към Бога не от бащите си, не от майките си, не от свещеника, а именно от бабите си. Самата Рус се кръстила, благодарение на един внук, който си спомнил своята бабичка. Великият княз Владимир, избирайки православната вяра казал: „И моята бабичка, княгиня Ольга, най-мъдрата сред жените, избра тази вяра.”

На мисионерските конференции трябва непременно да канят по-активните баби, да ни пояснят с какви думи говорят на внуците си, да им даваме възможност да ни предадат своя опит. За съжаление, в мисионерството ние търсим нови форми, а това е абсолютна глупост. Не се мъчете да изобретите някаква комбинация, която ще обърне към вярата съседа – пияница. Празна загуба на време. Десет-дванадесет години децата ходят в храма, а после на 14-15 годишна възраст го напускат. Обърнете внимание на тези млади хора, които са останали с нас, техният опит е работещият, а не някакви пеещи и танцуващи проповедници. Важно е да обръщаме внимание на своите, какви деца остават с нас – пеещи на клира, помагачи в олтара, деца, някак задействани в енорийските дейности. Не просто стоящи и слушащи, а действени участници.

Виждаме, че Павел бил добър наставник на юношата Тимотей. Те работили заедно, независимо от разликата във възрастта. В онези времена длъжността на епископа била да надзирава. Самата дума „епископ” означава „този, който гледа“. Особени преимущества в древната църква тази длъжност нямала, напротив, имали си допълнителни проблеми- да мислят не само за себе си, но и за другите. Тогава епископите били женени и не им било леко.

Още в 1-ви век епископите и дяконите се отделят като хора опитни, (а опитът се ражда и чрез наблюдение) като първи помощници на апостолите. Изключителността на функцията им била в това да ръкополагат други епископи, презвитери и дякони. Положението на дяконите било малко по – високо от това на презвитера, който замествал епископа в негово отсъствие. Символ на този порядък е лежащият на престола антиминос, подписан от ръката на епископа.

Във всеки град имало епископ. Дяконите изпълнявали социалното служение в общината – да уреждат трапези, да разпределят на вдовиците необходимото. Дяконите били хора, на които било оказано доверие да осъществяват служението на милосърдието в църквата, което доминирало в християнската община. Никой нищо не считал за свое, всичко донасяли в краката на апостолите и разделяли на когото каквото било нужно. В Новия завет по-често се говори за епископи и дякони, отколкото за презвитери.

„Павел и Тимотей, раби Исус Христови, – до всички в Христа Исуса светии“

Може би това послание не се отнася за нас, а е казано за всички светии? Апостолите (от 12-те) били лица от еврейската националност. На еврейски език думата „светия“ означава съвсем не това, което ние сега разбираме. „Светия“ е посветен, отделен, взет от някакъв контекст. В Писанието се говори за идол, като е употребена същата дума – „свят“, а идол е нещо отделено, което трябва да бъде унищожено. В контекста на 1-ви век, думата „светия“ значи нещо, което трябва да бъде унищожено, или неговата противоположност, което се отделя като най-добро в служение Богу. Нещо, което се е отделило от света на греха. Даже процесът на канонизация на светиите в съвременната църква е отделяне на тези християни от общата маса угодници Божии като най-добри, за да ни покажат пример за подражание.

Това двояко разбиране се вижда по поразителен начин в „Послание до коринтяни“. В началото му ап. Павел приветствено се обръща към призиваните светии, към осветените, а по-нататък на същите тези светии казва: **„Отвсякъде се слуша, че у вас има блудство, и то такова блудство, за каквото дума не става дори и между езичниците, именно, че някой държи бащина си жена.“** Тоест, в древната църква светец не е този, който свети. Славянската дума няма общо с многоплановостта на еврейската. Несъмнено обаче Павел, наричайки християните светии, ги хвали за това, че са се отделили от този свят, че живеят в него, не му принадлежат. Излезли са от всемирния Вавилон. Щом апостолът призовава благодатта върху тях, значи са наистина светии.

Но Господ обича всички хора, не само религиозните и добрите. Не само тези, които Го обичат, но и отмъстителните, злите, невярващите, алчните, егоистите. Например в Евангелието от Иоан 10:16, Христос,

разделяйки човечеството на две части, изказва желание всички да се съединят и да съставляват една община: **„Имам и други овци, които не са от тая кошара, и тях трябва да приведа; и ще чуят гласа Ми, и ще бъде едно стадо и един Пастир“**. В посланието на св. ап. Павел до римляните (10:12-13) се казва: **„Няма разлика между иудеин и елин, защото един и същ е Господ на всички, богат за всички, които Го призовават. Защото всякой, който призове името Господне, ще се спаси.“** В първото послание до Тимотея (2:4) се говори за Бога, че е Този, **„Който иска да се спасят всички човеци и да достигнат до познание на истината.“** Във второто послание на св. ап. Петър (3:9) отново се казва: **„Господ не се бави да изпълни обещанието Си, както някои смятат това за бавене; но дълго време ни търпи, понеже не желае да погинат някои, а всички да се обърнат към покаяние.“**

Тук се пояснява защо наказанието не винаги идва веднага в живота на съгрешаващия. В Свещеното Писание нееднократно, в това число и във Ветхия Завет се казва, че Бог не иска смъртта на грешника. Но мен ме поразяват повече други думи от Писанието: **„Защото Аз не искам смъртта на умиращия, казва Господ Бог; но обърнете се – и живеете!“** (Иезекил 18:32). Това, че Бог не иска смъртта на грешника е разбираемо, иска той да се обърне, да се покае. Но когато се казва, че Бог не иска смъртта на умиращия, виждаме, че Бог е изворът на живота и Той иска да сподели богатството на този живот с всяко човешко същество.

Според тълкуванието на светите отци светът е създаден от Бог, за да могат хората, като Негово творение, прославяйки Го, да влязат в Неговата Слава, да се наслаждават на Неговото битие.

Може ли да се нарекат светии в Иисус Христос невярващите? В еклезиологичен смисъл да, в сотирологичен – не. В посланието на св. Йоан се говори, че Христос не е умрял за греховете на вярващите, а за тези на целия свят. Към Бога са причастни в една или друга степен дори онези, които не знаят даже името Му, иначе не биха могли да живеят. Св. Юстин мъченик (2 в.) казва, че без посеяния Христос хората не биха могли да разговарят. Самата възможност хората да говорят показва, че в човека е посят Божественият Логос.

(1:3-6) „Благодаря на моя Бог, колчем си спомня за вас, (като винаги във всяка моя молитва се моля с радост за всинца ви,) именно,

за вашето участие в благовестието от първия ден дори досега, като съм уверен в това, че Тоя, Който почна у вас доброто дело, ще го върши дори до деня на Исуса Христа“

Ап. Павел благодари на Бога за вярващите филипяни, преди всичко, за участието им в делото на благовестуването. Акцентът върху „за благовестуването“ не е случаен – когато питат Христос защо проповядва в синагогата, Той отговаря: „**Аз за това дойдох**“, а апостолите направо са казвали: ” ако не благовестуваме – грях е”. Веднага, щом срещнеш Христос в живота си – благовестувай. Самарянката на кладенеца веднага споделила радостта си... Всеки мирянин, даже нямащият богословско образование, може да свидетелства за Бога, сътворил живота му. Апостолът благодари и за материалната поддръжка и изразява надежда, че ревността на филипяни ще бъде до деня на Исуса Христа, – Денят Господен, Денят на Второто Му славно Пришествие.

(1:7) „както е и право да мисля това за всинца ви, защото ви имам на сърце, и кога съм в окови, и кога защищавам и утвърждавам благовестието, понеже всички вие ми сте съучастници в благодатта.“

Гоненията пораждат нов порив, нови вярващи с по-голяма ревност в трудовете на нивата на евангелското благовестуване. На мястото на един убит християнски мъченик винаги са се появявали нови, и нови повярвали в Христа. „Кръвта на мъчениците е семето на Църквата“, казва Тертулиан. От това семе Църквата се издига на все по-високо духовно ниво. Тук ап. Павел разкрива факта, че неговите окови стимулират мисионерската дейност. Един затворили, но десетима други бягат и проповядват, всички не могат да уловят. Нарича ги съучастници в благодатта – благодатта на апостолството. В този смисъл, всеки християнин извършва своя „апостолат“. Апостол означава посланик (на Бога). Някой е апостол в затвора, разкривайки на падналите си братя ученето за благодатта, друг – в семейството си, молейки се заедно с децата преди сън (или в кухнята жена убеждава мъжа си да спре да пие) – това също е апостолат.

Личността на посланика представя Този, Който го е пратил. Не ние сме измислили тези заповеди, на които светът гледа сега с такава раздражителност... Съвсем скоро е времето, когато християните ще бъдат обвинявани в самия факт на тяхното съществуване. От първите християни

не са искали директно отричане от Христа, а поклонение на езическите богове.

Християнинът знае принципната разлика между различните религии, които са човешки стремеж да се намери и опознае Бога и истинското Божие Откровение. Християнството е Богооткровение, в което Сам Бог говори за Себе Си: в пророците, в Сина Си, в апостолите, презвитерите, дяконите. Християните трябва да изпитваме най – дълбоко съчувствие към онези хора, които се опитват да разберат непознаваемото, опитват се да достигнат автономно небесата със собствени усилия.

Та има само две религии – религията на Благодатта, Богооткровената, и всички останали човешки опити да се разбере Бога. Но съществува също и дяволът. Ние не можем да отстраним тази фигура от шахматната дъска на Домостроителството на човешкото спасение. Той винаги използва невъзможността на човек да се приближи към Бога, нежеланието на хората да се приближат към Бога, за да завладее душата на човека. Казано е – бесовете пленници не взимат, те унищожават човека изцяло.

(1:8-11) „Бог ми е свидетел, колко много обичам всинца ви с любовта Исус Христова. И моля се, щото вашата любов все повече и повече да изобилва чрез познание и разбиране на всичко, за да различавате, що е по-добро, та да бъдете чисти и без препънка в деня Христов, изпълнени с плодове на правда, дарувани чрез Исуса Христа, за слава и похвала Божия.“

Познаването на Божията любов прави човек любвеобилен. Казано е: **„Любовта Божия се изля в нашите сърца чрез Дух Свети“**. Чрез Светия Дух се извършват всички тайнства. Ние не само разсъждаваме за любовта, ние се причастяваме с нея. Всяко тайнство е проява на любов към нас, несъвършените и слабите, всяко тайнство е лекуващо.

Да влизаш в храма и да не се ползваш от лекуващите тялото и душата тайнства, все едно да отидеш в болницата и когато докторът те пита от какво страдаш, какво те боли, да отговориш – „ааа, добре съм си, здрав съм, нищо ми няма. Тогава за какво си дошъл? – Ами, така просто да видя, как е тука...“ Това е нелепо.

Ако си пристъпил в християнска Църква, трябва да знаеш, че тя съществува за грешниците: Кръщение – за опрощаване на греховете;

Изповедта е второ кръщение – снемат се греховете; в св. Причастие се изгаря склонността към греховете; в Хиротонията – благодатта лекува немощите, а липсващото възпълва. Всичко е, за да се помогне на грешника. Когато пристъпваме към тайнствата, а те са прощаващи тайнства, сами вкусили Божията прошка, можем ли да продължаваме да не обичаме някого?

Християнството е възходане в божествената Любов чрез светите тайнства. Смисълът на живота на християнина е да се пресъществува, да се превърне от чадо в състояние на гняв, в чадо Божие... Но ние християните сме страшни юдеи – обичаме, който ни обича, мразим, който ни мрази – стоково-парични отношения! Но Господ казва: **„Аз пък ви казвам: обичайте враговете си, благославяйте ония, които ви проклинат, добро правете на ония, които ви мразят, и молете се за ония, които ви обиждат и гонят, за да бъдете синове на вашия Отец Небесен; защото Той оставя Своето слънце да грее над лоши и добри, и праща дъжд на праведни и неправедни.“ (Мат.5:44)**

„колко много обичам всинца ви с любовта Исус Христова.“ – Павел ги обича не със своя любов, а с Божествената. Любовта Христова е засвидетелствана със страданията, кръвта на Исус, пролята не само за нас, но и за целия род човешки. Така, че в деня на Страшния Съд, нито един китаец, японец, мюсюлманин, юдей няма да може да каже: „Иисусе, ти не умря за мене“. Трагедията на тези хора в ада ще е, както казва св. Исак Сирийски, че ще бъдат **„бичувани с непоисканата любов“**. В Ездра 3 е казано, че ще им се покажат селенията, приготвени за тях в рая, но те ще минат покрай тях.

(1:12-14) „Желая, братя, да знаете, че тия неща, които ми се случиха, спомогнаха за по-голям успех на благовестието, тъй че моите в Христа окови станаха известни на цялата претория и на всички други, и повечето от братята на Господа, насърчени от моите окови, почнаха по-смело, без страх да проповядват словото Божие“

На мястото на затворения, убития, ще дойдат десетки, стотици. Ако зърното, паднало в земята не умре, то няма да има клас. Но който умре, ще възрасне в клас, на който ще има много зърна. Тук св. ап. Павел показва, че всяко противодействие против християните поражда ответно противодействие.

(1:15-19) „Някои, наистина, от завист и обич към препирня, проповядват Христа, а други – от добро разположение. Едните от желание да се препират проповядват Христа нечисто, като мислят, че увеличават тежината на оковите ми; другите пък проповядват от любов, като знаят, че аз съм поставен да защитавам благовестието. Но що от това? Както и да бъде, било престорено, било искрено, Христос се проповядва; затова се радвам, и ще се радвам, защото зная, че това ще ми послужи за спасение с вашата молитва и чрез съдействие на Духа Иисус Христов.“

Св. ап. Павел прави неочакван извод от факта, че има и проповядващи от завист и любов към спора, а не от любов безкористна. Християнският диспут не е игра на шах. Отец Павел Флоренски казва: „Православието не се доказва, а се показва“. Но апостол Павел ще се радва дори на проповед не от любов, а заради спор или завист, понеже самото име на Иисус Христос носи велика духовна сила и демоните, чувайки Го, бягат от страх.

Нашите обреди са действени даже тогава, когато са извършени като на шега или като игра. Известен е класическият случай с играещите на брега на морето деца. Сред тях бил и бъдещият св. Атанасий Велики, който играел ролята на епископ. Децата се разделили на две групи – християнчета и деца на езичници. Християнските деца започнали първо да оглашават езичниците, говорили им за св. Троица, а после ги повели към морето и ги кръстили. Тази сцена наблюдавал александрийският епископ Александър. Той намерил, че кръщението е извършено правилно и то било признато за действително от Църквата.

На един монах му казали да донесе просфора за службата, а служещите свещеници клонели към арианство. Докато носел торбата с просфорите, монахът си пеел „Иже херувими“. Когато свещеникът видял просфорите казал: „Това не са просфори, това е Тялото на Иисус Христос“. Това бил монах, нито свещеник, нито епископ. Победата винаги е на Христос!

Св. Теофилакт Български засяга интересна страна на този проблем – неискреният православен е по-скъп на Бога, отколкото искреният еретик. Неискреният православен, грешащ, препъващ се, но не излизащ зад оградата на Църквата и другите не избутващ навън, а искреният еретик разрушава християнската община.

„Защото зная, че това ще ми послужи за спасение с вашата молитва и чрез съдействие на Духа Исус Христов,“

Тук се открива велика тайна – как проповедта, при това и на неискрени хора, може да им послужи за спасение на самите проповядващи. В Стария и в Новия завет има указание за това – този, който е обърнал от заблуждение някого, ще сияе като звезда на небето (св. пророк Даниил). Оказва се, че ако помогнем поне на един човек да иде при Бога, с това покриваме множество свои грехове. Благодатта действа и чрез недостойните.

Не се съмнявай в свещеника поради неговото човешко несъвършенство. Спасението е по благодат, то не е приз за добро поведение в летния скаутски лагер. Спасението винаги е милост и благодат. И възниква въпросът – кой е достоен да е проповедник на Евангелието, да е епископ, презвитер, дякон? Въпросът стои и за Причастието – кой и кога е достоен за него?

Ако сложим на везни Частица Причастие и на другата страна- всички съкровища на света, Частицата ще има превес. В очите на Бога и най-добрата ни постъпка, и най-лошата, ще са с амплитудата на движението на крилцето на комар. Не вярата е от добрите дела, а напротив – добрите дела са от добрата вярата. Добрите дела, свидетелстващи не за някакво достойнство на човека, а за любовта му към Бога. Най-добрата мотивация да се престане да се греши не е от страх да не попаднеш в ада, да не бъдеш наказан, а от благодарност за дара на спасението, при това осъзнавайки, че целият ти земен и вечен живот няма да стигнат, за да се отблагодариш на Господа за дара на спасението.

(1:20) „според както очаквам с нетърпение и се надявам, че в нищо не ще се посрамя, но при всяко дръзновение, както винаги, и сега ще се възвеличи Христос в тялото ми – било чрез живот, било чрез смърт“.

Човек, приемащ факта на Божията прошка, не може да остава в греха, защото това, което му е дадено, става сериозен стимул да преосмисли живота си. Надяващият се на делата си, ще се старее, но все няма да му се получава. Но когато разберем, че източник на спасението е самият Син Божий, ситуацията се променя – не само за душата, но и за тялото, не само за този живот, но и за бъдещия, в смъртта.

(1:21) „Защото за мене животът е Христос, а смъртта – придобивка.“

Кога смъртта е придобивка ? Когато животът ни е изпълнен не със самодоволство от ерудицията ни, от постъпките ни, от делата ни, а с Христос, когато като ап. Павел кажем: **”всичко считам за смет, за да придобия Христа”**. Както казва св. Игнатий Богоносец: „Не се опитвайте да подкупите римските власти, ако зверовете не ми се нахвърлят, аз сам ще ги примамя към себе си. Мен ме влече натам! Искам да стана пшеница!“

(1:22-24) Ако ли живеенето ми в плът принася плод на делото, то кое да предпочета, не зная. Обладават ме и двете: желая да се освободя и да бъда с Христа, защото това е много по-добро; но да оставам в плътта е потребно за вас.“ – св. ап. Павел е в размисъл къде неговото служение ще е по-успешно, влече го и едното, и другото, има желание да се освободи и да бъде с Христос, а да остане в плът пък е по-нужно за братята му.

(1:25). „И аз това с увереност зная, че ще остана и ще пребъда с всички ви за ваш успех и радост във вярата, та похвалата ви в Христа Исуса да се умножава чрез мене, кога дойда повторно при вас.“

А с нас ли е сега св. ап. Павел? Изучаваме посланията му, опитваме се да проникнем в същината на неговите разсъждения. **„Блажени, които не са видели, но са повярвали“** – казано е за нас. Служението на св. ап. Павел продължава, защото не е загубило своята ценност и актуалност и затова Църквата е канонизирала четиринадесетте му послания.

(1:27-30) „Само живеете достойно за Христовото благовестие, та, дойда ли и ви видя, или отсъствам, да чуя за вас, че стоите в един дух, като се подвизавате единодушно за евангелската вяра, и не се стряскайте в нищо от противниците: това е тям доказателство за погибел, а вам – за спасение. И това е от Бога, защото вам е дарувано заради Христа не само да вярвате в Него, но и да страдате за Него, като се подвизавате със същия подвиг, какъвто видяхте у мене и сега чувате за мене.“

Апостол Павел говори, че имаме възможност не само да вярваме в Исуса Христа, не само да живеем за Него, но и да пострадаме за Христа. Това е и най-висшата форма на християнското служение.

Когато ми съобщиха за смъртта на о. Даниил Сисоев, страшна пустота изпълни цялото ми съзнание. Докато беше жив и подготвих проповедите си, около мене – телефон, нужните книги, компютри, изрезки, но забравя ли някой цитат или не мога да намеря нещо, вдигам телефона на отец Даниил и казвам: „Отче, ключови думи: „ходя, обновен живот“. Той – „тази книга, еди-кой си стих“. Когато за някоя тема или мисъл, за подкрепата на които не мога да се сетя за цитат от Св. Писание, пак му звъня: „Отче Даниил, ключовата мисъл беше такава, че не можем с цената на временния живот да придобием вечния“, а той на минутата ми отговаря: „Стеняев, това е началото на Добротолюбieto, 1-ви том, св. Антоний Велики“...

Когато го убиха в храма – вакуум, пустота, страх, понякога ръката ми посяга към телефона, но...на кого да позвъня...Но когато отидох в моргата, за да го обличаме и видях щастливото му лице, разбрах че ни е дадено нещо скъпоценно, което ще съставлява част от домостроителството на нашето спасение. Последната година се изповядвахме един при друг и когато се прощаваме, навеждам се над ковчега и му шептя „Отче, аз те изповядвах, много те обичам, ти ме изповядваше, познаваш ме, винаги ми прощаваше с любов, поговори там с Господ Иисус Христос, нека ми помогне“... И усетих такава велика радост, сякаш ми каза „ Та вече всичко обсъдихме, всичко решихме, защо се вълнуваш“... Когато казах на о. Даниил веднъж – „Рано или късно ще те застрелят за това мисионерство“, той отвърна „ Ти пък, та аз съм недостоеен“!

Ап. Петър пише, че Христос ни е оставил пример, за да ходим по Неговите стъпки. В Писанието е казано: **„Желаещите да живеят благочестиво ще бъдат гонени.“** Не живеешите благочестиво, а **желаещите!** Даже ако аз съм несъвършен, ти си несъвършен, но имаме желание да живеем не така, както живеем, ще изпитваме гонения само заради това. Изобличителите на Църквата питат: „В какво разобличавате света, в своите си грехове?“ Да, в Писанието е казано, че всички съгрешиха, всички са лишени от Божията правда. Но Христос идва в този свят, за да спаси не праведни, а грешниците. Щастieto на ап. Павел е, че е разбрал – спасението е по благодат.

Шаол (евр. ап. Павел) бил законник, учил в школата на Гамалиил Първи, ръководител на еврейския синедрион. Когато разбереш разликата между това, което ти се предлага в Христос и това, което можеш да

постигнеш чрез Закона, целият ти предишен живот банкрутира. И Павел става проповедник на Евангелието.

Християните не са по-добри от другите хора, но са разбрали, че спасението е по благодат. **Който мисли, че като християнин е по-добър от който и да е човек на планетата, е фарисей.** От самото начало Църквата Христова се състои от най-лошите хора, не от добрите (притчата за званите, които не дошли на пира). Ние, нравствено куци, слепи, бедни духовно, морално криви, нищо не значещи, сме избрани от Бога да посраим значещите. Дяволът изкушавал един старец: „Ти си крадец, – Да, крадец съм”. „Ти си блудник, – Да блудник съм”. „Ти си ненавистник на хората, – Да, ненавистник съм”. „Ти си еретик, – Не, аз не съм еретик!”

Решимост, спасението е по вяра. На ако вярата е повредена?

Втора глава

Първата тема на втора глава е законът на любовта.

(2:1-5) „И тъй, ако има някоя утеха в Христа, ако има някоя разтуха в любовта, ако има някое общуване на духа, ако има някое милосърдие и състрадание, – направете пълна радостта ми: имайте едни мисли, като имате една и съща любов, и бъдете единомислени и единомислени; нищо не вършете от обич към препирня или от пустословие, но от смиреномъдрие смятайте един другото за по-горен от себе си. Не се грижете всеки само за себе си, но и за другите. Понеже вие трябва да имате същите мисли, каквито е имал Исус Христос“

Павел призовава филипяните да имат мъдрост Христова, да бъдат в единомислие и любов.

Всички видове тщеславие и превъзнасяне, лежащи в основата на злото, трябва да бъдат отхвърлени. В основата на всичко трябва да лежи грижата за ближните.

Първият стих е написан сякаш без някакво съмнение. Думата „ако“ се повтаря няколкократно, като че ли хвърля предизвикателство към филипяните. Ап. Павел, който е свикнал да говори „да – да“, „не-не“ изведнъж говори с някаква неувереност и като че ли ги кара да се замислят –а действително ли имаме всичко това? Имаме ли утешение в Христа, радост от любовта, общение с Духа, милосърдие и състрадание или само

декларираме, че го имаме? Св. Йоан Златоуст пише: „За какво говори Павел, призовавайки ги към единомислие, причината за всякакви блага? Ето как внушително, с убедително чувство говори „ако имате някоя утеха в Христа“, т.е, ако вие имате каквото и да е, някакво утешение в Христа, все едно казва, ако си някак поне внимателен към Мене, ако се грижиш за Мене, ако си получил някога някакво благодеяние, то направи това и това... Такава реч, позната с особеностите си в античната реторика, употребяваме тогава, когато просим за нещо, което предпочитаме пред всичко останало”.

Павел знае за духовните качества на филипийските християни, но проблемът е дали самите те знаят за качествата, които са придобили в Христа, или си мислят, че тези качества са характерни за други християни, само за апостолите.

Християнинът е човек, който живее без да се взира в другите, но реално пребиваващ в Христа и много се утешава с това пребиваване. Какво значи „пребивава в Христа“, в кой случай Христос се стреми да влезе в нашия живот? Това е най-радикалната мярка в делото на нашето спасение, – когато е нужно Самият Христос да се намеси в нашето спасение, което пък свидетелства за дълбочината на нашето падение.

Общението в Христа не е преимущество, защото Бог отначало пращал на хората пророци, а хората не ги приели. Тогава казал: „Сина Си ще пратя, може от Него да се засрамят“, т.е самият факт, че сам Син Божи се е намесил в тази ситуация, че не били достатъчни Мойсей с боговдъхновеното му Петокнижие, редицата пророци, молитвеници като Давид, Исаия, Даниил, от една страна свидетелства за величието на Божията любов към нас, но от друга страна винаги е свидетелство, и свидетелства за дълбините на падението ни.

Хората толкова паднали, че ни пророци, ни псалмопевци, ни ангели от небето могли да променят нещо. Нужно било Сам Син Божи да се намеси. Амвросиаст пише: „Всичко, което Павел изброява (утешение в Христа, разтуха в любовта, общуване на духа, милосърдие и състрадание), ще стане действителност, ако бъде изпълнено следното: да бъдат единомислени, смирени по дух и не се държат предизвикателно един към друг, да се радват в любовта, а ако е така, то и радостта на апостола ще бъде пълна в тях.“

„Направете пълна радостта ми: имайте едни мисли, като имате една и съща любов, и бъдете единомислени и единомислени; нищо не

вършете от обич към препирня или от пустословие, но от смиреномъдрие смятайте един другото за по-горен от себе си.“

Тази мисъл на ап. Павел изразява същината на апостолското служение – **нужни са резултати от труда**, а те се заключават в уподобяване на обърнатите от тях хора на Самия Христос. Йоан Златоуст пише: „Павел не казва „направете за мене“, а „допълнете, направете радостта ми пълна“, т.е. „вие започнахте, вече ме успокоихте, но аз искам да достигна докрай“. Златоуст успокоява и нас, четящите това послание – да, имали са всичко това, пребивавали са в утешение в Христа, любов Божия са имали, милосърдие, състрадание, но истинското духовно благо е силно в постоянството! Не днес да си благодушен, а утре да ти е малко нещо лошо и ставаш веднага зъл и раздражителен.

Псалтирът започва с думите „Блажен мъж, който **не ходи** в съвета на нечестивите, **не стои** на пътя на грешниците и **не седи** в събранието на развратители“ – три позиции на човешкото тяло, четвъртата от благоприличие не се и помисля даже. Еврейската дума „ашерхаиш“ (блажен мъж) се състои от две думи: „ашер“ – блажен винаги, не сега или преди, и от „ха-иш“, не „иш“, което означава конкретен човек, който постоянно е в блаженство. Не днес да е радостен, да се моли, да пости, а сутринта се събужда, крив, конфликтен, даже забравил да се помоли, а с постоянство в доброто. Той не казва, че те нямат нищо такова, но „**допълнете** моята радост“, **християнинът не трябва да стои на твърдо мястото си – от вяра във вяра, от сила в сила духовно да възраства.**

„**нищо не вършете от обич към препирня или от пустословие,**“ – в античния свят хората, особено атиняните, имали любимо занимание в свободното време – на площада с часове да си разискват нещо, да поспорят. От любов към препирня не трябва да се мисионерства даже. Ако някой изпитва мисионерски сърбеж и иска да доказва нещо с тон да се налага и показва какво знае, то той няма да привлече човека в Църквата, а ще го отблъсне. Ако липсва любовно желание да обърнеш човека, нищо добро няма да произлезе – само нещо като партийна пропаганда.

„**Понеже вие трябва да имате същите мисли, каквито е имал Иисус Христос**“ – това е призив към нашата паднала човешка природа. В Писанието нищо не се говори, че личната вяра на човека представлява

ценност в очите на Бога, даже се подчертава религиозната немощ на хората и Господ често пита „А имаш ли вяра?“, но е казано „имайте вяра Божия“.

Тук пък се говори – имайте чувствата на Христос. Ако се носим само със своите си мисли и чувства и се ръководим от своята субективна вяра, нищо добро няма да се получи. Но как да имаме чувствата Христови и да придобием вяра Божия, не субективна, своя, с някакви съмнения, въпроси, грешни позиции, а вяра Божия, която е от Словото Божие? Отговорът е в първия стих – ако имаме утешение в Христа, ако пребиваваме в Христа, ще имаме и Неговите чувства и вярата Божия ще се прояви, и праведността Христова. Не със своя праведност като в мръсни одежди, а с Христовата праведност да се стремим към дара на спасението.

Химн на Христа

(2:6-9), „Който, бидейки в образ Божий, не счете за похищение да бъде равен Богу; но понизи Себе Си, като прие образ на раб и се уподоби на човеци; и по вид се оказа като човек, смири Себе Си, бидейки послушен дори до смърт, и то смърт кръстна. Затова и Бог Го високо въздигна и Му даде име, което е по-горе от всяко име,“

Св. Епифаний Кипърски пише: „Виждаш ли как апостолът показва в Христос човека без да се ограничава с това, понеже Христос е Посредник между Бога и човека. По отношение към Своя Отец, Той по природа е истинен роден Бог; по отношение към хората – човек, по природа роден от Мария без мъжко семе“. Христос съединява неслитно небето и земята, божественото и човешкото. В своето истинно божество Христос е единосъщен на Бога Отца, а в своето истинно човешко, Той е единосъщен на всеки човек на земята. В деня на Съда Христос ще сложи знак за равенство между Себе Си и всеки човек като каже, „Аз бях в тъмница, а ти не ме посети“... Кой друг бог може да приравни себе си с нас, кой друг би могъл да каже „дойдох, не за да Ми служите, а Аз да ви послужа“?!

„Бидейки в образ Божий (икона на Бога), не счете за похищение да бъде равен Богу“. Иконата е образ, който показва първообраза, между тях има огромна дистанция, но при Иисус Христос ситуацията е малко различна. Веднъж апостолите Го помолили да им покаже Отца, на което Той им отвърнал: „Аз Съм с вас толкова време, все още ли не ме познаваш? Който е видял мен, е видял Отца. Как можеш да кажеш „Покажи ни Отца“ (Йоан.14:6).

В Евангелието е казано: **„Бога никой никога не е видял. Единородният Син, Който е в недрата на Отца, Той Го обясни“ (Иоан 1:18)** . Какво е обяснил? Характера на Бога-Отца, разкрива ни намеренията Му за човешкия род. Ако Законът ни дава ясна картина на характера на Бога, то в Новия завет виждаме как Бог отдава Сина Си в жертва за нашето беззаконие. А от жертва се нуждае греховното, нечистото, мръсното. Човек отдал живота си за родината – красиво звучи, този човек ме спаси с цената на живота си – красиво, а за Христос е казано, че умря за нас, когато сме още в нашите си грехове (Кор. и Рим. – Той умря за беззаконните!). Не за благодетеля, не за родината, не за семейството си, за децата си, а за греховете ни. Това, което прави Христос, от една страна свидетелства за величието на любовта Му към нас, а от друга, че за Бог всеки човек е ценност.

След нагорната проповед, в обкръжението на тълпите, Христос слиза от планината. Току що е свършила най-великата проповед и ти се струва, че би трябвало да се случи нещо тържествено. И изведнъж някакъв прокажен пита: „Господи, ако искаш, можеш да ме очистиш?“ И какво отговаря Христос? „Искам“. Четейки това, чувстваш, че проказата на греха все още не ни е напуснала, че е навлязла в живота ни, че влияе и на близките ни. Но знай – Бог иска да те очисти, теб, духовно прокажения. „Бог не иска смъртта на умирация“! В този химн на Христа, съдържащ се във втора глава на посланието до филипяните, се говори за величието на Неговото жертвено служение.

„Не счете за похищение да бъде равен Богу“ – понеже е единосъщен на Отца. А кой извърши похищение на Божественото достойнство? – дяволът, който преди това пламтял от колосална любов към Бога. Св. Йоан Дамаскин говори в „Точно изложение на православната вяра“, че дяволът бил ангел-хранител на планетата Земя. А когато придобиеш любов към някого, ти искаш да се приближиш до обекта на любовта си. Възпявайки Бога, Луцифер се приближавал към обекта на любовта си, но в този момент на екстаз от любов **изгубил усет за дистанция между Твореца и творението** и това било похищение, въобразил си да бъде равен на Бога, без да е равен по същност, явявайки се твар по отношение на Твореца – и се случило неговото падение.

В какво обвиняват Иисус юдеите? Че похитил божественото достойнство, но Павел категорично пише: **„Бидейки в образ Божий, не**

счете за похищение да бъде равен Богу, но понизи Себе Си, като прие образ на раб и се уподоби на човеци; и по вид се оказа като човек, смири Себе Си, бидейки послушен дори до смърт, и то смърт кръстна. Затова и Бог Го високо въздигна и Му даде име, което е по-горе от всяко име“. С тези тържествени думи апостолът ни призовава към смирение, любовомъдрие и ни дава за пример своя Божествен Учител, за да Му подражаваме. Ако някой заема някакво високо положение в света, но за пример има Христа, той смирено ще замълчи, защото ако Сам Бог е приел образ на раб, смирил Се, бил послушен даже до кръстна смърт, то за каква човешка гордост може да се говори след това?

Св. Йоан Златоуст казва в своята омилия към посланието до филипяните, 7-и раздел, за приемането на позорна смърт: „О, и раб да станеш е дело велико и съвсем неизказно, а да се подложиш на смърт е още по-голямо, но има още нещо, по-удивително и велико – това, че никоя смърт не е подобна на Неговата смърт, понеже се смяташе за най-позорна и проклета (проклет, висящия на дърво), затова и юдеите се постарали да го умъртвят с такава смърт и я направят презряна, че всеки заради самата смърт да се отвърне от Него“.

Ужасът на смъртта излиза извън разбирането за страданията, които Той претърпял. Мъките Му не се състояли само в това, че ръцете и краката му били пробити, в бичуването, трънения венец, оплюването, но Той, бидейки непорочен Агнец Божий, взел върху Себе си греховете на света. Когато някой човек извърши страшно престъпление, тежък грях, как терзае той душата му, как я измъчва? Човек, извършил един тежък грях в живота си, до смъртта си носи тежестта на греха и със скръб ляга в гроба... А Христос носи греховете на цялата вселена!

В първото послание на Св. Йоан Богослов (2:2) се казва: „**Той е омилоствение за нашите грехове, и не само за нашите, но и за греховете на цял свят.**“ Той взе цялата пълнота и позор на греха, целия ужас на греха, твоя и моя... Както аз често казвам – всички ние сме добре замаскирани грешници, но в очите на Бога сме абсолютно прозрачни. И Той понесе нашето беззаконие. Ръкописанието на греховете ни, целия бесовски компромат за всеки от нас, който демоните-митари написаха, Той прикова към дървото на Кръста. Когато християнинът на изповед се кае за тези грехове, то, както четем в митарствата, те отварят книгите си, но не намират изповяданите от нас грехове, за които е прочетена разрешителна молитва.

Господ ни показва най-велик урок за смирение и това, което се извършва от Него, е неизразима с думи тайна. „Затова и Бог Го високо въздигна и Му даде име, което е по-горе от всяко име“. Велик урок на смирение се случи пред очите ни, тайна, неизразима с думи. Григорий Ниски в работата си против Евномий пише: „Единственото име, подобаващо на Бога, е по-високо от всяко име, то превъзхожда всяко движение на мисълта и се изплъзва от формалното определение, което за хората е знак за Неговото неописуемо величие и изведнъж, изплъзващият се от взора на богословите, се оказва вързан, пребит, оплюван в позорището на висящия на дървото на Кръста“. Както е казано в книга Второзаконие: „Проклет, висящият на дърво“.

Гръцките и римски философи разбирали, че не могат да имат правилно разбиране за Бога и Пилат питал Иисус какво е Истина, а отговорът на този въпрос стоял пред него. Християнинът е човек, който може не само да изучава Истината, но може да бъде и причастник на тази Истина. С устата, която Той е създал, сме готови да приемем Истината в себе си. Това е чудо – съединението в Христа на две природи, Тайна на неизменното Слово Божие, на вечното Му име, по-високо от всяко име, раждане извън времето.

Втората тема на 2-ра глава е името на Господа Иисуса Христа.

(2:9-19) „та в името на Иисуса да преклони колене всичко небесно, земно и подземно, и всеки език да изповяда, че Иисус Христос е Господ, за слава на Бога Отца.“

Волята на Бога е цялото творение: небесно, земно, и в преизподнята дори, да се поклони на Твореца. Много важно поръчение, дадено ни от Създателя. Може би преклонението на онези в преизподнята ще напомня преклонението на бесовете, които вярват и треперят,- тайна, недостъпна за нас. Св. Атанасий Александрийски в трите си слова против арианите пише: „Славата на Отца е в това, че човекът, създаден и погинал, е намерен, умрял и е оживотворен, като стана Божи храм, и както небесните сили, ангели и архангели, винаги се покланят на Бога, така и сега се покланя на Господа от името на Иисус. На нас принадлежи тази благодат и наше е това превъзнасяне, че Син Божий, ставайки човек, е достопокланяем и как няма да се удивят небесните сили, като виждат как ние сме Негови сътелесници и влизаме в света на ангелите! Но не би се изпълнило това, ако Той, бидейки

образ Божий, не прие образ на роб и не се смири, да приеме тяло, да приеме даже смърт“.

(2:11-13) „Тъй щото, възлюбени мои, както винаги сте послушни, не само в мое присъствие, но много повече сега, когато отсъствам, със страх и трепет вършете вашето спасение, защото Бог е, Който ви прави и да искате, и да действате според благата Му воля.“ Апостолът ни подбужда да бодърстваме дори в негово отсъствие, да четем Св. Писание, да ходим в храма, да търсим изповедта и вършим всяко благо дело за наше спасение.

(2:14) „Всичко вършете без ропот и съмнение,“ но как да оставим съмнението, което е свързано с неверието? Мощно средство за усилване на вярата са думите на св. ап. Павел: „Вярата е от слушане, а слушането от Словото Божие“ (Рим. 10:17).

(2:15-17) „за да бъдете безукорни и чисти, непорочни чеда Божии **посред опърничав и развратен род, посредством който сияете като светила в света, имайки в себе си словото на живота, за моя похвала в деня Христов, че не напразно тичах и не напразно се трудих. Но, ако и да се жертвувам за жертвата и за служението на вярата ви, аз се радвам и сърадвам всинца ви;**

(2:18-19) „тъй също и вие се радвайте и ме сърадвайте. А надявам се в Господа Исуса наскоро да пратя при вас Тимотея, та и аз, като узная как сте, да се утеша духом.“

Разбирайки, че вече няма да се върне във Филипи, Павел отправя там Тимотей. Свято място пусто не бива, ако не е един, ще дойде друг и друг, и Словото Божие ще се разпростира и превъзнася над човешката завист.

(2:20) „Понеже нямам никого равно усърден, който толкова искрено да се грижи за вас“.

Защо говори така? Защото за тях е положил душата си. Той вече е като жертва за тази община и никога няма да има втори апостол Павел.

(2:21) „защото всички търсят своето, а не Исус Христовото;“ наистина, всички ние пастири сме привързани към определени места, храмовете, в които служим, конкретна енория.

(2:22-23) „а неговата опитност вие знаете: той, като син към баща, заедно с мене слугува при благовестуването. Него, прочее, надявам се да изпратя веднага, щом узная, какво ще стане с мене;“

Щом Павел узнае какво ще бъде с него, ще извърши последната си молитва преди (като на римски гражданин) да му отсекаат главата. И с тази молитва ще проси Тимотей да продължи служението му при филипяните.

(2:24) „и уверен съм в Господа, че и сам скоро ще дойда при вас.“ – това вече е негова молитвена увереност – да дойде отново като молитвен застъпник.

(2:25-30) „Счетох обаче за нужно да изпратя при вас брата Епафродита, мой сътрудник и съратник, а ваш пратеник и услужник в нуждите ми, понеже той копнееше да види всинца ви и дълбоко скърбеше, задето сте чули, че беше болен. Защото той боледува до умиране; но Бог го помилува, и не само него, но и мене, за да ми се не прибави скръб върху скръб. Поради това изпратих го по-скоро, та, като го видите пак, да се зарадвате, и аз да бъда по-малко наскърбен. Приемете го, прочее, в Господа с всяка радост, и такива имайте на почит, понеже за Христовото дело той беше почти на умиране, като презря живота си, за да допълни недостига на вашето към мене служение.“

Епафродит е особен християнин. Без такива като него християнското богослужение би било невъзможно. Той служил дяконската дейност – намирал средства за храмове, за грижи за сираци, вдовици. Той нямал апостолско служение, но без него не би било възможно и апостолите спокойно да извършват своето. Такъв човек имало и до праведния Авраам – Елиезер (пратен в Месопотамия да сватосва Ребека за Исаак). Свещеното Писание не съдържа ни една излишна буква, а историята на Елиезер се разказва три пъти – първо от автора, после Елиезер пред Ребека и трети път, когато се връща в дома на Авраам. Богословите се питали, защо? Та дори велики заповеди са изказвани само с намеци, с две-три думи. Отговорили така – тези, които помагат на пророците и свещенослужителите, по своя статус в очите на Бог са даже по-високо от свещенослужителите.

Спомнете си възкресението на Тавита. Когато умряла и жените плачели, те само показвали колко тя е нашила, напрепа – това било свидетелството за нейната любов, живот за другите. Велико благословение

е да имаш такъв човек до себе си. После ап. Павел ни учи как да приемаме такива хора, тези които чистят храма, мият пода, перат облаченията. Във всяка община има такива хора, по своему незаменими и малко забележими, но когато ги няма, болезнено чувстваме липсата им и се радваме, ако са около нас, работата продължава. **„Приемете го, прочее, в Господа с всяка радост, и такива имайте на почит, понеже за Христовото дело той беше почти на умирање, като презря живота си, за да допълни недостига на вашето към мене служение.“**

Глава трета

Първата тема на посланието условно можем да наречем „Истинно и лъжливо обрязване“.

(3:1) „Прочее, братя мои, радвайте се в Господа. Едно и също да ви пиша, за мене не е тежко, а за вас то е назидателно.“

За св. апостол Павел било свойствено не само с приветствия да започва посланията си, но и когато поставя някаква нова тема, непременно да поощрява вярващите с добри думи. Когато завършва темата, отново казва добри думи.

Св. Йоан Златоуст пише: „Когато печал и грижи извънмерно угнетяват душата, то отнемат от нея силата ѝ. Затова и Павел ободрява филипяните, които се намирили в голяма печал, а те се опечалявали, защото не знаели какви са обстоятелствата около Павел, защото мислели, че е умрял, притеснявали се за Епафродит, за проповедта. Виждаш ли как той дава съвет – не в началото, а след като много ги е похвалил, почел, а после отново ги хвали“.

Св. ап. Павел влиза в темата не отначало, а след като силно ги е похвалил. Св. Йоан Златоуст обръща внимание, че посланието сякаш е като вест от война и затова и в началото, и в края му било важно да се дадат думи на надежда. Най-често произнасяните думи от Иисус Христос са „не бой се“ и „радвай се“. Св. ап. Павел, подражавайки на своя божествен Учител, постъпвал така. „Прочее, братя мои, радвайте се в Господа. Едно и също да ви пиша, за мене не е тежко, а за вас то е назидателно.“

Какво значи да се радваме в Господа? Свикнали сме да се радваме на успехите – на своите, на децата си, и да преживяваме, ако не виждаме добри

результати от делата си. Но Господ, каквото и да прави, има една цел – радостта.

Първото Божие творение е светлината. Тъй като светлината не е самостоятелна субстанция, а трябва да се отразява от нещо, то богословите казват, че светлината възниква отначало, за да обозначи целта на мирозданието. Всичко е и създадено за тази Божия Светлина. В Откровението виждаме, че в Новия Йерусалим няма храм, там е Самият Агнец Божий – Христос, одушевеният Храм и няма слънце, Сам Той с присъствието Си осветява целия този свят. Първозданната светлина е причина за сътворението на света и негова крайна цел. И тези, които ходят в мрак, извършват ужасно престъпление. Светлината предполага отсъствие на тъмнина.

Ние обаче не трябва да злорадстваме над хората, които мислят едно, а правят друго, със съжаление трябва да гледаме на такива действия, това са знамения на времето. Какво би станало, ако и християните, (както на други места става), започнат да се замерят с камъни или да извеждат своите началници и да ги линчуват и клеветят? Веднъж беседвах с един старец и видях, че е осведомен за това, което става в света, при все, че в килията му няма телевизор или интернет, а той отвори Писанието и прочете – „светът лежи в зло“ – и допълни „другото са подробности.“

(3:2-3) „Пазете се от псетата, пазете се от злите работници, пазете се от лъжеобрязване, защото истинското обрязване сме ние, които духом служим Богу и се хвалим с Христа Исуса, и не на плътта се уповаваме,“

Във филипянската община, както и в галатянската, проникнали иудействащи християни, които настоявали за нуждата от обрязване. Този завет, обрязването (на евр. ез. – брит мила), установен още в дните на Авраам, , се преобразувал в Кръщение. Обрязването обаче е някаква сянка от миналото, а Кръщението е изпълнение на това, което то указвало.

Св. ап. Павел използва достатъчно рязка дума – „псета“ – т.е, пазете се от тези, които живеят като животни, уподобили са се на животни. В Евангелието тази дума се употребява по отношение на езичниците, но в този случай се има предвид иудеите. Господ казва на хананейката: „не е добре да се вземе хлябът от чедата и да се хвърли на псетата“. В Битие, когато братята продават в робство Йосиф, Мойсей нарича братята на Йосиф „гои“ – псета.

Преводът би могъл да бъде „пазете се от кучетата, от недобрите труженици“, но славянският превод запазва резките думи на Павел, понеже противостоенето е достигнало връхна точка – „Пазете се от псетата, пазете се от злите работници, пазете се от лъжеобрязване“, сякаш се казва „пазете се от кастрация“. „Обрязване“ на църковнославянски е сечение, кастрация.

Резки са думите, защото ап. Павел и ап. Тимотей не могли да скрият своите емоции и решителност. Те употребили много време да помогнат на филипяните да проумеят какво е то православно християнство. Когато се появяват други хора, предлагащи нещо различно, поради ревността в Господа, апостолите са възмутени и не сдържат гнева си. Наистина е обидно, когато си положил твърде много усилия, имало е успехи, неуспехи, в нещо си удържал победа, в друго си загубил, и изведнъж да се появят някои хора, които разрушават делото Божие – това разбира се е трудно да се преживее. Все пак, апостолите сдържат гнева си, доколкото могат.

Св. Йоан Златоуст пише: „Иудеите не са вече чада Божии – някога наричали псета езичниците, а сега тях, защото както езичниците били по-рано отчуждени от Бога и Христа, така сега и тези са отчуждени. Павел показва тяхното безсрамие и наглост и великото разделение с чадата (народа Божий, състоящ се от римляни евреи, гърци, скити, варвари...роби, господари, мъже, жени, деца, старци)“. Християнската религия не носи тясно социален характер, нито етнически, тя е религия за всички и за всеки, понеже Христос умря не само за греховете на вярващите, а за греховете на целия свят. Но да се възползва от това може само тази част от човечеството, която на факта на това Изкупление ще отговори със съгласие, ще го приеме с вяра, вярата, че техните грехове са умити чрез кръвта на Христа, Сина Божий. „Защото истинското обрязване сме ние, които духом служим Богу и се хвалим с Христа Исуса, и не на плътта се уповаваме“.

„Не на плътта се уповаваме“ – в тези думи има известен сарказъм. Обрязването винаги се крие под дрехите, а истинското обрязване на сърцето е в проповедта на Христа, кръстът виси на гърдите или държим в ръка, това е съвсем друг формат на благовестуване. Самият обред на Кръщението се извършва публично. Това е Новият завет на обрязването в кръвта на Исуса Христа, новият „брит мила“.

Защо Кръщението е именно преобразувано обрязване? Защото за пръв път кръвта на Господа Исуса Христа се проляла, когато Младенецът бил

на осем дни, според закона на Мойсей. В кръщението ние се умиваме с Неговата кръв, чрез силата на кръвта на Христа ние се избавяме от греха и ставаме не просто „простени“ или „помилвани“, ставаме „оправдани“ в очите на Бога Отца и Агнеца! Дидим Слепец пише в книгата си за Светия Дух: „Думата „Дух“ в Священото Писание преди всичко има по-дълбоко и мистическо разбиране. За това говорят думите „истинското обрязване сме ние, които духом служим Богу и се хвалим с Христа Иисуса, и не на плътта се уповаваме“.

Темата в следващите няколко стиха е : „Отказ от всичко заради Христа”. Апостолът ни предлага ревизия на мнимите ценности, които ни обкръжават в този свят.

(3:4-11) „макар че аз мога да се уповавам и на плътта. Ако някой друг мисли да се уповава на плътта, то още повече аз, обрязаният в осмия ден, от Израилев род, от Вениаминово коляно, евреин от евреите, по закон – фарисеин, по ревност – гонител на Божията църква, по правдата на закона – непорочен. Но това, що беше за мене придобивка, поради Христа счетох го за вреда. Па смятам, че и всичко е вреда, поради превъзходството на познаването Христа Иисуса, моя Господ, заради Когото от всичко се отрекох, и всичко считам за смет, за да придобия Христа, и да се намеря в Него, имайки не своя от закона праведност, а придобивана чрез вяра в Христа, сиреч праведност от Бога чрез вяра; за да позная Него, и силата на възкресението Му, и участието в страданията Му, като се уподобявам на Него в смъртта Му, та дано някак достигне възкресението на мъртвите.“ –

„...то още повече аз...“ Св. ап. Павел е от добро семейство, учител му е Гамалиил Първи, глава на синедриона, автор на талмудически трактати, приел християнството, светец, учител и на арх. Стефан и св. Йоан Богослов. „Обрязаният в осмия ден, от Израилев род, от Вениаминово коляно, евреин от евреите“ – хвали се апостолът. „По закон – фарисеин, по ревност – гонител на Божията църква, по правдата на закона – непорочен“, т.е, той съответства на всички талмудически стандарти. Когато убивали с камъни дякона Стефан, неговият съкурсник в школата на Гамалиил, Саул (Савел) следял хората, които хвърляли камъните. Савел не се задоволил с гонението на християните в Иерусалим, но тръгнал в Дамаск да разгонва назорейската ерес (както наричали християнството). Насред път обаче го осиява светлина от небето. И поразен от тази светлина, възкликва: „Кой си Ти, Господи?“ И

чува думи, които напълно променят живота му – „Аз Съм Иисус, Когото ти гониш. Мъчно е за тебе да риташ против ръжен“. Павел така говори за себе си – обрзан, в осмия ден, евреин от евреите, и изрежда всички свои „достоинства“, чак до непорочността си по правдата на закона. Тогава излиза, че не му е нужен Христос, Който идва при бездомници, проститутки, крадци, разбойници и всякакви грешници. Христос Сам казва, че е дошъл да спаси не праведни, а грешници.

Но по-нататък Павел продължава: „Но това, що беше за мене придобивка, поради Христа счетох го за вреда“. В нашето разбиране фарисеите са главни врагове на Христа, но в Евангелието Господ казва: на Моисеевото седалище седнаха книжниците и фарисеите, затова всичко, що ви кажат да пазите, пазете и вършете; а според делата им не постъпвайте, защото те говорят, а не вършат“. „Ако вашата праведност не надмине праведността на книжниците и фарисеите, няма да влезете в Царството небесно“. По-късно думата фарисей става нарицателно за религиозен лицемер, правещ всичко на показ.

Та Павел имал всичко по закона на Мойсей, дори праведност, нима от праведността трябва да се откаже, от своята непорочност? Отказва се от всичко, за да придобие Христа – „Всичко считам за смет“. За смет, за боклук, чувате ли, дори праведността по закона. И тогава как законенепорочният се оказал грешник? Той не убивал, но одобрявал убийството на Стефан с камъни, не убивал хора, но се е гневял. Не прелюбодействал, но може би с възжеление е гледал на жени. И когато праведността на закона се прекарва през евангелските заповеди се получава, че по закона си непорочен, а по евангелските заповеди – грешник, умит от кръвта на Иисуса Христа. Непорочен според закона е този, който не е прелюбодействал, а според евангелските заповеди – който и с възжеление не е гледал. Според закона праведен е този, който не е убил човек, а според Евангелието – който не се е гневил. Според закона непорочен е този, който не е вършил зло, а според Евангелието – ако можеш да направиш добро и не го направиш – грях е. Според закона – око за око, зъб за зъб, а Евангелието казва – обичайте враговете си, благославяйте проклинащите ви, молете се за онези, които ви обиждат. Заради това превъзходство в Христа той всички предишни преимущества счита за смет. Разбира, че няма човек, който да е живял и да не е съгрешил, че спасението е възможно само в Христа и с Христа.

Блажени Августин обяснява думите „по правдата на закона – непорочен“: „Преди обръщението, Павел изпълнявал закона външно – или страхувайки се от своите съплеменници, или от самия Бог. Възможно е да е нарушавал закона в помислите си, но го е изпълнявал поради страх от наказание, а не от любов към праведността“ .

Ние ходим в храма, молим се, изповядваме се, но най-глупавата мотивация за това наше старание е страхът да не попаднем в ада. Напротив, със сигурност ще попаднем само заради тази мотивация. Как да намерим такава любов към Бога, която би била мотивация да не грешим и всичко да правим от любов към Него? Това е вярата, че всички наши грехове са оправдани, умити чрез кръвта на Исус Христос. Нима това не е мотивация да си зададем въпрос „А какво аз, Господи, мога да направя за Тебе“?

Монашеската аскеза не е опит за дял в спасението ни, а движение на благодарните души към среща с Господа, желание да благодарим на Спасителя за великия дар на спасението и то с разбирането, че и вечността не би ни стигнала да направим това.. В древния Патерик в самото начало е казано „Не спомняй миналото и не предавай никакво значение на своите добри дела.“

Животът е възможен само в Христа и с Христа. Сега има толкова много „добри“ номинални християни като описаните от лаодикийския период – не горещи, но и не студени, а топлохладни, от нищо не нуждаещи се, които биха казали за себе си „аз съм богат“, но не знаят, че са нещастни, жалки, нищи, и слепи, и голи.

Авва Доротей казва: „всяка Божия заповед е най-велик повод за смирение, понеже ние не можем да изпълним истински ни една“. Учениците питали Христос кой може да се спаси, а Той отговаря: „ За човеците това е невъзможно, но за Бога всичко е възможно“. Той спира настръхналия за страшни убийства и крачещ към Дамаск Савел и прави от гонителя, фарисея и законника първоверховен Свой Апостол и мъченик за вярата.

Св. ап. Павел възкликва, че счита всичките си предишни преимущества по закона за вреда, за смет, заради „превъзходството на познаването Христа Исуса“ – Кое познание има предвид? Не знанията по книга, заучени наизуст текстове, трактати, не. В свое време отец Павел Флоренски произнесъл удивителна фраза: „Ако протестант или католик можеш да станеш по книги, православен по книги не можеш, православието

е живот и само живеейки този живот, човек може да разбере какво е православие“. Всичко да считаш за смет, да придобиеш Христа и да се намериш не с онази праведност, която е от закона, а придобиваната чрез вяра в Христа, сиреч праведност от Бога чрез вяра.

Св. ап. Павел иска да спазва закона не от страх, че ще го пребият с камъни или да го хвалят, а както Мойсей писа „Възлюби Господа, Бога твоего, от всичкото си сърце, и от всичката си душа, и от всичкия си разум“. От любов към Бога, Който те спаси, можеш да започнеш да спазваш законите Му.

В закона Мойсеев е казано, че който изпълнява всичко без радост, ще изгуби Обетованата земя. Виждате ли какво ниво – човек всичко изпълнява, всичко, но няма ли радост, не само любов, но и радост, ще изгуби Божията земя. Като Давид, който скачаше от радост покрай Ковчегата със Завета или апостолите, които тичали към Христос и говорили, че и бесовете бягат, и болните оздравяват, на което Той им казал „Мислете не за това, а за нещо друго“.

„за да позная Него, и силата на възкресението Му, и участието в страданията Му, като се уподобявам на Него в смъртта Му.“

Св. ап. Павел после пояснява, че той иска да живее с Христос. Ако Христос е възкръснал, то и ние трябва духовно да възкръснем. Всеки религиозен празник е призив към нашата съвест. Рождество Христово ни задава въпроса, някога отнесен към Никодим: „А родил ли си се ти свише?“, празникът Кръщение Господне – „ето водата, какво те препятства да се кръстиш?“, празникът на Преображение ни пита – „а добре ли ти е тук заедно с Господа, Петър, Иоан, Иаков, Мойсей, Илия?“. Празникът на св. Петдесетница – „а приехте ли Духа Святаго?“ Всичко зове, всичко е жизнено, актуално, тук няма никакви теоретически изисквания, всичко е живот...

„за да позная Него, и силата на възкресението Му, и участието в страданията Му, като се уподобявам на Него в смъртта Му, та дано някак достигне възкресението на мъртвите.“

Каква сила на възкресението търси апостолът? Иисус Христос се нарича Първи от мъртвите. Нима Лазар не възкръсна по-рано, и синът на вдовицата? Но Христос показва новия формат на възкресението. Тези, които

получили възкресение по чудесен начин, после живели известно време до смъртта си, но Христос ни явява образа на новото битие, показва ни какъв трябва да бъде спасеният човек.

Какво е спасение? Спасението е възстановяване на човека в онова достойнство, в което е бил до грехопадението на Адам. Светите отци с голям възклицателен знак поясняват, че при това човек трябва да бъде възстановен не по образа на Адам тленния, падналия, а на Адам нетленния, Небесния, т.е. Исуса Христа. В течение на 40 дни, когато Исус се явявал на своите ученици, показвал формата на този нов живот. Затова и св. Йоан Богослов пише „Ние не знаем какви ще бъдем, но ще бъдем като Него, защото ще Го видим“.

Протестантите призовават да имаме лична вяра в Христа и чувства, очистени от евангелските думи, а Библията ни казва – вяра не лична, но Божия, чувства Христови. Христос не е теория, мисловна конструкция, хипотеза, а въплътена Истина, пълна с благодат, която ни каза „Аз Съм с вас до свършека на света.“ Евхаристически Тя пребивава с нас до свършека на света. Св. ап. Павел възкликва:

(3:12) „Казвам тъй, не защото вече достигнах, или че се усъвършенствувах, но се стремя, дано постигна това, за което бях застигнат от Христа Исуса.“ – ето целта, към която трябва да се стреми всеки човек. Във всеки човек, достигнал святост, ние обаче виждаме не неговото автономно светене, а мярата, с която е отразил светлината Христова.

...„данно постигна това, за което бях застигнат от Христа Исуса.“

Само св. ап. Павел ли може да каже такива думи? И ние можем. Когато православен се кръсти, трите съединени нагоре пръста показват нашата вяра в Бог Отец, Бог Син и Бог Свети Дух; с двата пръста, сгънати надолу православният изповядва това, че Христос дойде на земята като истинен Бог и истинен човек едновременно. В истинното Си Божество – единосъщен с Бог Отец, а в истинната Си човечност – единосъщен на всеки човек, живеещ на земята. В същата мяра тези думи се отнасят както за Павел, така и за нас – Христос ни достигна със Своите милости, грижи, носещ благодат. Вие не бихте дошли да слушате някакъв дебел свещеник, нито пък аз бих станал от дивана, притиснат от диабетните си болезки, ако Някой не ни беше подбутнал в гърба. Христос действа реално в този свят, просто, но така

забележимо, така осезаемо, че ние разбираме, че сме Христови, че Му принадлежим, че сме раби Божии, както с достойнство са се наричали апостолите.

(3:13-14) „Братя, аз не мисля за себе си, че съм постигнал това; но едно само правя: като забравям, що е зад мене, и като се силно стремя към това, що е пред мене, тичам към целта – към наградата на горното от Бога призвание в Христа Исуса.“

Това говорили и отците в древния Патерик. Не мисли за миналото – защото ако си спомняме сторените грехове, ще паднем в унии, депресия и никога няма да излезем на светлина Божия. Забравете ги веднъж завинаги! Християнинът трябва да живее, забравяйки предишното (в най-радостния момент на нашето духовно въздигане, тези спомени ще ни нанесат предателски удар в гърба) и простирайки се напред, да вървим към съвършенство. Да забравим старото, ненужното, предателското.

Св. Теодорит Кирски пише за този стих, че „забравяйки старото“ означава също, че ти още нищо истински не си направил, още нищо не си достигнал, че тепърва трябва да започнеш. Както св. Игнатий Богоносец, когото карали на смърт в Рим, а той пише, че тепърва става ученик Христов (бидейки епископ).

Но това се отнася и за миналия ни греховен живот (който е сложил ръце на плуга, да не се обръща назад), трябва да вярваме, че кръвта на Исус е измила нашите грехове, че ни се дава шанс да започнем живота отново, като от нов, чисто бял лист, и да вървим по пътя на съвършенството, устремени към Христа. Св. Йоан Златоуст пише, че св. ап. Павел не е казал „бягам“, а „стремя се, преследвам“ и правилно – стремящият се към целта не гледа никого и нищо, с големи усилия отблъсква всички препятствия, събирайки наедно и ум, и взор, и сила, и душа, и тяло.

(3:15) „Който, прочее, сме съвършени, това да мислим; ако ли за нещо инак мислите, Бог и него ще ви разкрие.“

Съвършенството в християнството се заключава в това – да считаме, че всичко е вреда поради превъзходството на познаването Христа Исуса, а всички свои достижения – за никакви начатъци, които още не са се състояли, а предишния живот по-добре да не си спомняме. Който е съвършен, така трябва да мисли. Св. ап. Павел не кара всички да стават апостоли, но ни

казва всеки да се подвизава и проповядва на мястото, на което се намира. Ако си семеен, ще възпитаващ във вяра децата си.

Апостолат има и между мъж и жена – когато жената е послушна на мъжа си, а мъжът обича жена си. Апостолатът на чистачката в храма – навреме да приведе храма в добър вид за служба. Апостолатът на свещеника – да чете правило преди служба, да готви духовни беседи, да служи и проповядва. Всеки има своя апостолат. Но най-великият е на православните баби, защото 80-90% от хората, повярвали в Исуса Христа не са повярвали чрез майка си или баща си, дори не чрез енорийския свещеник, а огънчето в сърцата им са запалили техните баби. Истинският мисионерски конгрес е, когато се съберат баби от всички епархии и споделят например опита си в това, как са обяснили на внуците си какво е това Царство Божие.

(3:16-18) „Но по това, до което достигнахме, нека бъдем единомислени и да следваме същото правило. Подражайте, братя, на мене и гледайте ония, които постъпват по образец, какъвто имате в нас. Понеже мнозина, за които ви съм често говорил, а сега дори със сълзи говоря, постъпват като врагове на кръста Христов“

Тук става разбираемо защо Павел иска да му подражават – не се е отклонил в иудаизъм, не изисквал от кръстените обрязване.

(3:19-21) „техният край е погибел, техният бог – коремът, а славата – в срама им; те мислят за земното. А нашето живелище е на небесата, отдето очакваме и Спасителя, Господа нашего Исуса Христа, Който ще преобрази унизеното наше тяло тъй, че то да стане подобно на Неговото славно тяло, със силата, чрез която Той може и да покорява на Себе Си всичко“.

Колко често звучаха тези думи в нашия храм, когато отец Даниил Сисоев беше жив! Той обичаше да говори за небесното гражданство, за това, че човек още тук на земята може да се чувства участник на небесното гражданство. За това се говори в посланията към Ефес. 2:6: „и възкреси с Него и постави на небесата в Христа Исуса, за да яви на бъдещите векове преизобилното богатство на Своята благодат в доброта към нас чрез Христа Исуса. Защото по благодат сте спасени чрез вярата; и това не е от вас – Божий дар е, не е от дела, за да не би някой да се похвали“; Ефес. 2:19: „И тъй, вие не сте вече чужди и пришълци, а съграждани на светиите и свои на Бога“ , в Евреи 11:9-10-13-16: „С вяра се пресели той в обетованата земя,

като в чужда, и се настани под шатри с Исаака и Иакова, сънаследници на същото обещание; защото той очакваше оня град, който има основи и чийто художник и строител е Бог. Всички тия умряха с вяра, без да получат обещанията, а само отдалеч ги видяха и се увериха, приветствуваха ги и изповядаха, че са чужденци и пришълци на земята; защото ония, които тъй говорят, показват, че търсят отечество. И ако бяха имали на ум онова отечество, от което бяха излезли, щяха да имат време да се върнат; но сега желаят по-добро, сиреч, небесно; затова и Бог не се срами за тях да се нарича техен Бог: защото им приготви град.“; в Лука 10:20: обаче не се радвайте на това, че духовете ви се покоряват; а радвайте се, че имената ви са написани на небесата“.

Случвало ми се е в Израел на летището някой евреин като види руския ми паспорт, да се похвали, че и той имал такъв, че има 2, а скоро ще станат и 3 паспорта, и американски щял да вземе. Но тук се говори за друго гражданство, според което, живееш на земята, можеш да си съгражданин на светиите и на Самия Бог!

Обичам родината си, града си, патриот съм, но веднъж, когато вече бях свещеник, ми се появи мисъл – ако сега ми звъннат на вратата и кажат, че след 5 минути е краят на света, излизай бързо на улицата, какво ще тръгна да измъквам от дома си: икона на Христа от 16 век, Библия – ценно издание, Островското евангелие на Иван Фьодоров, анонимно средновековно Евангелие, – какво, какво? Къде ще се диянат всички храмове с цялата им ценна украса и утвар? Земята и всички дела на нея ще изгорят, ще дойдат нова земя и ново небе, а всичко, което е свято, ще изпълни своето предназначение, за да се разкрие в нашите души и сърца, за да разпали вярата, която ще ни помогне да минем през Армагедон и влезем в Новия славен свят Божи, граждани на който ние можем да станем още тук, живееш на земята.

В Откровение 21:27 се казва: „и няма да влезе в него (в града Божи) нищо нечисто, нито който върши гнусни работи и лъжа, а само ония, които са записани в книгата на живота при Агнеца“. А кои са записани в книгата на Живота? Тези, които вярват и изповядват, че греховете им са умити с кръвта на Агнеца, тези, които възлагат делото на своето спасение не на своите си добродетели или лични заслуги, а само и единствено на милосърдието Божие. Такива ги очаква вечно и радостно спасение.

Св. ап. Павел завършва това послание с думи на надежда: „**А нашето живелище е на небесата, отдето очакваме и Спасителя, Господа нашего Иисуса Христа, Който ще преобрази унизеното наше тяло тъй, че то да стане подобно на Неговото славно тяло, със силата, чрез която Той може и да покорява на Себе Си всичко**”.

От това Църквата прави извод, че след възкресението всички ще бъдем 33 годишни, без болести, без страдания, печал и въздихания. Казано е, че Господ ще изтрие всяка сълза, че куцият ще скача от радост, немият ще пее, глухият ще чува. Интересен детайл – там където при нас е написана думата „очакваме“, на гръцки е използван глагола „ἀπεκδεχόμεθα“ – не просто очаквам, а жадувам, очаквам с нетърпение, с възхищение. Неслучайно Свещеното Писание завършва с думите: „Който свидетелствува за това, казва: да, ида скоро! Амин, да, дойди, Господи Иисусе!“

(Продължава)

Превод – Красимира Маринова